

UCHWAŁA NR .....
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

z dnia ..... 2013 r.

w sprawie uchwalenia Programu współpracy samorządu województwa łódzkiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2014

Na podstawie art.18 pkt 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (j.t. Dz. U. z 2013 r., poz. 596, poz. 645) i art. 221 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (j.t. Dz.U. z 2013 r. poz. 885, poz. 938) oraz art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tj. Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536, Dz. U. z 2011 r. Nr 112, poz. 654, Nr 149, poz. 887, Nr 205, poz. 1211, Nr 208, poz. 1241, Nr 209, poz. 1244 i Nr 232, poz. 1378.), Sejmik Województwa Łódzkiego uchwała, co następuje:

§ 1. Uchwała Program współpracy samorządu województwa łódzkiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2014 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza Zarządowi Województwa Łódzkiego.

§ 3. Uchwała podlega opublikowaniu w wojewódzkim dzienniku urzędowym i wchodzi w życie po upływie 14 dni od daty opublikowania.

Przewodniczący Sejmiku

Marek Mazur

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr .....
Sejmiku Województwa Łódzkiego
z dnia.....2013 r.

Program współpracy samorządu województwa łódzkiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2014

Wprowadzenie

W Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej wskazuje się, że podstawą funkcjonowania państwa powinno być poszanowanie wolności i sprawiedliwości, współdziałanie władz, dialog społeczny oraz pomocniczość umacniająca uprawnienia obywateli i ich wspólnot. Zasady te przyjmuje się jako kluczowe we współpracy samorządu województwa łódzkiego z organizacjami pozarządowymi. Celem współpracy jest wspieranie a nie zastępowanie działań obywatelskich, tak by prowadzić do jak największej samodzielności oddolnych inicjatyw, a co za tym idzie, do zbudowania podstaw równoprawnego partnerstwa pomiędzy administracją publiczną a organizacjami społeczeństwa obywatelskiego.

W demokratycznym społeczeństwie organizacje pozarządowe stanowią podstawę dla rozwoju lokalnych społeczności, gdyż skupiają aktywnych i wrażliwych na sprawy społeczne obywateli, dostarczają usług potrzebnych mieszkańcom, wypełniając luki, których często nie zapewnia sektor publiczny oraz prywatny.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi jest elementem realizacji celów Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego oraz wojewódzkich dokumentów programowych.

Rozdział 1. **Cele współpracy**

Cel główny:

Za cel główny niniejszego programu przyjmuje się kształtowanie demokratycznego ładu społecznego w środowisku lokalnym, tworzenie klimatu sprzyjającego budowaniu społeczeństwa obywatelskiego i wspieraniu rozwoju lokalnego oraz wzmacnianie organizacji pozarządowych jako realizatora zadań publicznych istotnych dla rozwoju województwa łódzkiego poprzez budowanie partnerstwa między administracją publiczną i organizacjami pozarządowymi z uwzględnieniem biznesu społecznie odpowiedzialnego.

Cele szczegółowe:

- 1) kreowanie i wzmacnianie warunków dla powstawania i rozwoju inicjatyw oddolnych oraz struktur funkcjonujących na rzecz społeczności lokalnych w województwie łódzkim, w tym tworzenie i wdrażanie innowacyjnych rozwiązań służących rozwijaniu społeczeństwa obywatelskiego;
- 2) zwiększenie wpływu sektora obywatelskiego na kreowanie polityk publicznych w województwie łódzkim oraz wzmacnianie współpracy między podmiotami sektora samorządowego i pozarządowego w tym zakresie;
- 3) poprawa jakości życia mieszkańców województwa poprzez umacnianie współpracy między sektorem samorządowym i pozarządowym w realizowaniu polityki województwa, pełniejsze zaspokajanie potrzeb społecznych oraz zwiększanie efektywności wykorzystania środków publicznych;
- 4) budowanie poczucia przynależności do wspólnoty regionalnej i kreowanie lokalnego patriotyzmu.

Rozdział 2. **Zasady współpracy**

Konstytucyjna zasada pomocniczości oraz wynikające z innych ustaw kompetencje jednostek samorządu terytorialnego stanowią podstawę rozwoju wzajemnych relacji między samorządem województwa łódzkiego a organizacjami pozarządowymi.

Ponadto samorząd województwa łódzkiego przy współpracy z organizacjami pozarządowymi kieruje się następującymi zasadami:

Pomocniczości oraz suwerenności stron - w myśl tych zasad organy administracji publicznej, respektując odrębność i suwerenność zorganizowanych wspólnot obywateli, uznają ich prawo do samodzielnego definiowania i rozwiązywania problemów, w tym należących także do sfery zadań publicznych i w takim zakresie współpracują z tymi organizacjami, a także wspierają ich działalność oraz umożliwiają realizację zadań publicznych na zasadach i w formie określonej w ustawie,

Partnerstwa - zgodnie z zasadą partnerstwa organizacje pozarządowe, na zasadach i w formie określonej w ustawie oraz według trybu wynikającego z odrębnych przepisów, uczestniczą w identyfikowaniu i definiowaniu problemów społecznych, wypracowywaniu sposobów ich rozwiązania oraz wykonywaniu zadań publicznych,

Efektywności - kierując się zasadą efektywności organy administracji publicznej, przy zlecaniu organizacjom pozarządowym zadań publicznych, dokonują wyboru najefektywniejszego sposobu wykorzystania środków publicznych, przestrzegając zasad uczciwej konkurencji oraz z zachowaniem wymogów określonych w art. 25 i art. 28 ust. 3 ustawy o finansach publicznych,

Jawności - mając na względzie zasadę jawności, organy administracji publicznej udostępniają współpracującym z nimi organizacjom pozarządowym informacje o zamiarach, celach i środkach przeznaczonych na realizację zadań publicznych, w których możliwa jest współpraca z tymi organizacjami oraz o kosztach realizacji zadań publicznych już prowadzonych w tym zakresie przez jednostki podległe organom administracji publicznej lub nadzorowane przez te organy, wraz z informacją o sposobie obliczania tych kosztów, tak aby możliwe było ich porównanie z kosztami realizacji analogicznych zadań przez inne instytucje i osoby. Województwo będzie dążyło do tego, aby wszelkie możliwości współpracy z organizacjami były powszechnie wiadome i dostępne oraz jasne i zrozumiałe. Narzędziami dla upublicznienia informacji jest przede wszystkim Biuletyn Informacji Publicznej oraz internetowy serwis informacyjny Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego przeznaczony dla organizacji pozarządowych (www.ngo.lodzkie.pl),

Uczciwej konkurencji - Województwo będzie równorzędnie traktowało organizacje pozarządowe przy realizacji zadań publicznych, ogłaszając w tym samym czasie takie same założenia określające zadanie oraz stosując takie same kryteria oceny zgłoszonych ofert konkurujących podmiotów.

Rozdział 3.

Formy współpracy

Współpraca samorządu województwa łódzkiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego będzie miała charakter finansowy i pozafinansowy.

1. Współpraca o charakterze finansowym może być prowadzona w formie zlecenia realizacji zadań publicznych w trybie:

1) otwartego konkursu ofert na:

- a) powierzenie wykonania zadań publicznych, wraz z udzieleniem dotacji ze środków budżetowych na sfinansowanie ich realizacji,
- b) wspieranie wykonania zadań publicznych, wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji;

2) pozakonkursowym określonym w art.19a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tj. Dz. U. z 2010 r. z późn. zm.).

3) umowy o wykonanie zadania publicznego w ramach inicjatywy lokalnej mieszkańców województwa łódzkiego bądź organizacji pozarządowych lub podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, reprezentujących wspólnotę regionalną, zawieranej zgodnie z uchwałą Sejmiku Województwa Łódzkiego w sprawie trybu i szczegółowe kryteriów oceny wniosków o realizację zadania publicznego w ramach inicjatywy lokalnej;

4) umowy partnerstwa określonej w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712 z późn. zm.);

5) innych trybach przewidzianych przepisami polskiego prawa.

Zasady i tryb wyboru ofert są jawne i podawane do publicznej wiadomości w ogłoszeniu o konkursie. Wyniki konkursów podawane są do publicznej wiadomości. Ogłoszenia o otwartych konkursach ofert i ich wynikach publikowane są w szczególności:

- w Biuletynie Informacji Publicznej;

- na stronie internetowej www.ngo.lodzkie.pl;
- na tablicach ogłoszeń w siedzibie Urzędu;
- na stronie portalu organizacji pozarządowych www.lodzkie.ngo.pl;
- na stronie Regionalnego Centrum Polityki Społecznej, w przypadku konkursów realizowanych przez Centrum.

2. Współpraca o charakterze pozafinansowym, prowadzona jest przede wszystkim w formie:

- 1) wzajemnego informowanie się o planowanych kierunkach działalności w celu prawidłowego diagnozowania problemów i potrzeb mieszkańców województwa;
- 2) publikowania informacji o działaniach istotnych dla organizacji pozarządowych na stronach internetowych serwisu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego (www.ngo.lodzkie.pl), udostępnianiu informacji w lokalnych mediach a także udostępnianiu informacji innymi dostępnymi sposobami, w szczególności podczas otwartych spotkań z przedstawicielami organizacji pozarządowych;
- 3) współdziałania w zakresie jej kompetencji z Łódzką Wojewódzką Radą Działalności Pożytku Publicznego powołaną przez Marszałka Województwa Łódzkiego;
- 4) konsultowania z Łódzką Wojewódzką Radą Działalności Pożytku Publicznego oraz z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie projektów aktów normatywnych, w tym aktów prawa miejscowego, w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji i podmiotów określonych w art. 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- 5) tworzenia wspólnych stałych lub doraźnych zespołów roboczych o charakterze doradczym i inicjatywnym, złożonych z przedstawicieli organizacji pozarządowych, podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz przedstawicieli właściwych organów administracji publicznej (tj. np. Wojewódzka Rada Zatrudnienia, Podkomitet Monitorujący Programu Operacyjnego, Wojewódzka Społeczna Rada do spraw Osób Niepełnosprawnych) i współpraca w ich ramach;
- 6) budowy i aktualizacji bazy danych o aktywnych podmiotach trzeciego sektora w regionie;
- 7) udzielania honorowego patronatu przez Marszałka Województwa dla działań lub programów realizowanych przez organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie uznanych za szczególnie wartościowe;
- 8) udzielania rekomendacji lub referencji organizacjom pozarządowym oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w zakresie sposobu realizacji zadania publicznego zleconego przez Samorząd Województwa oraz na podstawie doświadczeń ze współpracy prowadzonej w innych formach. Referencji udzielać będą właściwe merytorycznie komórki organizacyjne Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego i wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne w zależności od obszaru realizacji zadania;
- 9) prowadzenia spotkań informacyjnych, szkoleń oraz udzielania instrukcji i wskazówek w zakresie prawidłowego ubiegania się o dotacje z budżetu województwa oraz rozliczania się z nich;
- 10) inicjowania lub współorganizowania szkoleń, spotkań, konferencji podnoszących jakość pracy osób zajmujących się współpracą z organizacjami pozarządowymi z terenu województwa łódzkiego;
- 11) angażowania organizacji do wymiany doświadczeń i prezentacji osiągnięć a także koordynacji działań i realizacji wspólnych przedsięwzięć i imprez;
- 12) podejmowania inicjatyw integrujących osoby zajmujące się współpracą z organizacjami pozarządowymi na terenie województwa łódzkiego wokół zadań ważnych dla regionu;
- 13) promowania przez samorząd działalności organizacji pozarządowych i pomocy w tworzeniu dobrego wizerunku sektora w województwie w formie m.in.: forum organizacji pozarządowych z regionu łódzkiego;
- 14) popierania i umacniania lokalnych inicjatyw podejmowanych na rzecz rozwoju społeczności lokalnych i ekonomii społecznej;

- 15) udostępniania w miarę posiadanych możliwości pomieszczeń oraz sprzętu będących w dyspozycji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego na potrzeby organizowanych lub współorganizowanych przez organizacje pozarządowe spotkań, seminariów, szkoleń i konferencji o charakterze regionalnym, niekomercyjnym i otwartym dla wszystkich zainteresowanych;
- 16) wdrażania wymogów Ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się w ramach współpracy Województwa Łódzkiego z organizacjami pozarządowymi (Dz. U. z 2011 r. Nr 209 poz. 1243 z późn zm.).

Rozdział 4.

Zakres przedmiotowy (obszary działania)

1. Przedmiotem współpracy realizowanej w formie finansowej i pozafinansowej samorządu województwa łódzkiego z organizacjami pozarządowymi są:

- 1) ustawowe zadania własne województwa łódzkiego;
- 2) zadania pożytku publicznego określone w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, o ile zadania te są zadaniami samorządu województwa, określonymi w ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa;
- 3) zadania wpisujące się w cele Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego;
- 4) zadania dotyczące promocji województwa łódzkiego;
- 5) zadania zlecone do realizacji samorządowi województwa na podstawie innych aktów prawnych;
- 6) wspólne określanie ważnych dla mieszkańców regionu potrzeb i tworzenie systemowych rozwiązań problemów społecznych;
- 7) konsultowanie z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji i podmiotów.

2. W roku 2014 jako priorytetowe zostały określone zadania z następujących obszarów:

- 1) Wspomaganie rozwoju demokracji i społeczeństwa obywatelskiego;
- 2) Nauka, edukacja, oświata i wychowanie;
- 3) Kultura, sztuka i ochrona dziedzictwa narodowego;
- 4) Integracja środowisk kombatanatów i osób represjonowanych;
- 5) Działania na rzecz porządku i bezpieczeństwa publicznego;
- 6) Polityka społeczna:
  - a) działania z zakresu systemu pieczy zastępczej,
  - b) pomoc społeczna,
  - c) polityka prorodzinna,
  - d) działania na rzecz osób niepełnosprawnych,
  - e) przeciwdziałanie narkomanii,
  - f) przeciwdziałanie alkoholizmowi,
  - g) przeciwdziałanie przemocy,
  - h) przeciwdziałanie HIV/AIDS;
- 7) Ochrona i promocja zdrowia;
- 8) Kultura fizyczna i sport, turystyka i krajoznawstwo;
- 9) Upowszechnianie i ochrona praw konsumentów;
- 10) Ochrona środowiska;
- 11) Wspomaganie rozwoju gospodarczego, w tym rozwoju przedsiębiorczości.

3. We wszystkich zadaniach priorytetowych, wskazanych w wyżej wymienionych obszarach, współpraca z organizacjami pozarządowymi będzie realizowana poprzez wspieranie społeczeństwa obywatelskiego w oparciu o formy współpracy oraz zgodnie ze sposobem realizacji opisanym w niniejszym Programie.

4. Samorząd Województwa Łódzkiego w swoim działaniu wdraża standardy oraz dobre praktyki zgodnie z zapisami "Modelu współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych" powstałego w marcu 2012 r. jako rezultat projektu systemowego Departamentu Pożytku Publicznego Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej finansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Rozdział 5.

Priorytetowe zadania publiczne

Obszar: Wspomaganie rozwoju demokracji i społeczeństwa obywatelskiego

Priorytety:

I. Wspieranie dialogu obywatelskiego i współpracy międzysektorowej w ramach współpracy samorządu województwa łódzkiego i organizacji pozarządowych w celu skuteczniejszej realizacji zadań publicznych województwa w szczególności poprzez:

- doskonalenie i rozwijanie współpracy samorządu województwa z podmiotami trzeciego sektora działającymi na terenie województwa łódzkiego poprzez realizację wspólnych konferencji, szkoleń i spotkań promujących wymianę doświadczeń, regularne spotkania pełnomocników ds. organizacji pozarządowych pracujących w regionie, edukację w zakresie tworzenia rad pożytku publicznego w gminach i powiatach regionu;
- wspieranie działalności organizacji pozarządowych realizujących zadania publiczne województwa łódzkiego poprzez edukację w zakresie prawidłowego rozliczania funduszy publicznych, spotkania informacyjne na temat dostępnych funduszy z budżetu samorządu województwa i sposobu aplikowania o nie;
- rozwijanie nowych form współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w województwie łódzkim;
- promowanie mechanizmu 1% na terenie województwa łódzkiego poprzez kampanię informacyjną zachęcającą mieszkańców województwa łódzkiego do przekazywania środków w ramach tego mechanizmu na organizacje działające w regionie łódzkim;
- budowanie dobrego wizerunku organizacji pozarządowych w regionie łódzkim poprzez promowanie działalności organizacji na imprezach organizowanych przez Urząd Marszałkowski oraz włączanie się w działania sektora pozarządowego na terenie województwa;
- prowadzenie wyodrębnionej strony internetowej poświęconej współpracy samorządu województwa z organizacjami pozarządowymi (www.ngo.lodzkie.pl) w celu informowania organizacji pozarządowych o działalności Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego w zakresie spraw dotyczących trzeciego sektora, upubliczniania informacji dotyczących tego sektora oraz promowania działań sektora wśród mieszkańców regionu;
- współpracę z Łódzką Wojewódzką Radą Działalności Pożytku Publicznego, w tym prowadzenie jej obsługi administracyjnej;
- realizację oraz współpracę przy realizacji regionalnych wydarzeń promujących działalność organizacji pozarządowych z województwa łódzkiego.

II. Rozwój społeczności w regionie, w szczególności poprzez:

- upowszechnienie informacji na temat swobód obywatelskich m.in. poprzez edukację na temat dostępu do informacji publicznej;
- promowanie partycypacyjnego modelu demokracji poprzez wdrażanie tego modelu w działalności Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego oraz dzielenie się doświadczeniami z tego zakresu z instytucjami samorządowymi w regionie;
- promowanie włączania się obywateli i organizacji pozarządowych w życie publiczne;
- zachęcanie obywateli i organizacji pozarządowych do zaangażowania się w społeczną kontrolę instytucji publicznych szczebla lokalnego i regionalnego poprzez wspieranie działalności organizacji pozarządowych podejmujących działania strażnicze oraz pomoc osobom zaangażowanym w społeczną kontrolę instytucji;

- wypracowywanie innowacyjnych rozwiązań, które będą wspierać rozwój społeczeństwa obywatelskiego na forum Wojewódzkiej Rady Działalności Pożytku Publicznego nakierowane na wypracowanie dokumentu stanowiącego podstawę do konstruowania polityki w zakresie wspierania trzeciego sektora w regionie łódzkim;
- wymianę doświadczeń w rozwiązywaniu problemów lokalnych i regionalnych poprzez inicjowanie lub uczestnictwo w przedsięwzięciach nakierowanych na taką wymianę;
- wsparcie dla budowania partnerstw międzynarodowych, integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy pomiędzy społeczeństwami, pomoc w poszukiwaniu partnerów zagranicznych dla realizacji celów statutowych przez organizacje pozarządowe z regionu łódzkiego.

III. Włączanie organizacji pozarządowych do współtworzenia polityk publicznych na szczeblu regionu oraz monitorowania ich realizacji w szczególności poprzez:

- angażowanie przedstawicieli organizacji pozarządowych do zespołów roboczych i grup roboczych (np.: spotkania robocze dot. działań Sieci Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich, Zespołu Zadaniowego ds. Koordynacji Funduszy Europejskich);
- angażowanie organizacji pozarządowych do współrealizacji wydarzeń o charakterze regionalnym takich jak Forum Funduszy Europejskich, Piknik Funduszy Europejskich;
- współorganizacja Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013;
- współpraca z organizacjami pozarządowymi w ramach prac nad Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Łódzkiego 2014-2020 poprzez konsultacje projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego 2014-2020, udział przedstawicieli organizacji pozarządowych w pracach Grupy Roboczej ds. Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego 2014-2020.

Realizacja: Departament Promocji i Współpracy z Zagranicą, Departament Polityki Regionalnej oraz Kancelaria Marszałka w formie współpracy finansowej i pozafinansowej

Obszar działania: nauka, edukacja, oświata i wychowanie

Priorytety:

- I. Edukacja europejska i obywatelska dzieci i młodzieży.
- II. Kształtowanie kultury czytelniczej wśród dzieci i młodzieży, promocja czytelnictwa, twórczości i działalności wydawniczej.
- III. Popularyzacja zawodów zanikających i unikatowych.
- IV. Promowanie kapitału intelektualnego woj. łódzkiego.
- V. Umacnianie powiązań pomiędzy sferą edukacji a rynkiem pracy realizowane w szczególności poprzez:
  - projekty edukacyjne kształtujące wartości demokratyczne oraz związane z integracją europejską;
  - realizację projektów promujących czytelnictwo – aktywność środowiska edukacyjnego;
  - promocję twórczości literackiej w regionie;
  - wspieranie działań związanych z popularyzacją zawodów unikatowych;
  - kampanie promocyjno – informacyjne na rzecz osób wykluczonych z rynku pracy w wieku 45+;
  - zwiększenie szans w zatrudnieniu osób w wieku 45+ (podkreślanie wartości pracownika ze względu na doświadczenie zawodowe, dyspozycyjność i gotowość do pracy) - działania skierowane do pracodawców woj. łódzkiego;
  - promowanie szkół kształcących bezpłatnie osoby dorosłe, które pozostają bez zatrudnienia ze względu na wiek i kwalifikacje (uświadamianie zainteresowanych o możliwościach przekwalifikowania);
  - wspieranie działań z zakresu przeprowadzania badań w obszarze edukacji, w tym rozpoznawanie popytu na kluczowe kompetencje środowiska edukacyjnego wśród lokalnych pracodawców.

Realizacja: Departament Kultury i Edukacji w formie współpracy pozafinansowej

Obszar działania: kultura, sztuka, ochrona dziedzictwa kulturowego

Priorytety:

I. Wzbogacanie oferty kulturalnej województwa łódzkiego oraz pielęgnowanie i rozwój polskiej tradycji kulturowej w województwie łódzkim, realizowane poprzez:

- organizowanie wydarzeń artystycznych prezentujących dorobek światowego dziedzictwa kultury na terenie województwa łódzkiego;
- prezentowanie lokalnego i regionalnego dorobku kultury;
- realizację działań na rzecz kompleksowej i przemyślanej edukacji regionalnej;
- tworzenie programów działań międzypokoleniowych w obszarze kultury;
- organizację szkoleń dla nauczycieli historii z województwa łódzkiego w zakresie włączania wątków związanych z „Operacją Łódzką 1914 r.” do programu nauczania historii.

Realizacja: Departament Kultury i Edukacji w formie współpracy finansowej

Obszar działania: integracja środowiska kombatantów i osób represjonowanych

Priorytety:

I. Zapewnienie kombatantom i osobom represjonowanym właściwego poziomu świadczeń medycznych zgodnie z przysługującymi im uprawnieniami w szczególności poprzez:

- egzekwowanie respektowania przez placówki medyczne uprawnień inwalidów wojennych i kombatantów do korzystania poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej;
- propagowanie pracy szpitali województwa realizujących Program „Szpitale Przyjazne Kombatantom”;
- pomoc w rozwiązywaniu codziennych problemów kombatantów i osób represjonowanych.

II. Zapobieganie wymazaniu z pamięci społecznej dokonań minionych pokoleń w szczególności poprzez:

- podtrzymywanie, rozwój i ochronę tradycji oraz świadomości narodowej;
- upowszechnianie pracy stowarzyszeń kombatanckich i osób represjonowanych w dostępnych środkach przekazu, publikowanie wymiany doświadczeń i form pracy.

III. Organizacja uroczystości o charakterze integracyjnym oraz udział i pomoc w organizacji uroczystości o charakterze historycznym rocznicowym i patriotycznym.

Realizacja: Biuro Ochrony Informacji i Bezpieczeństwa w formie współpracy pozafinansowej

Obszar działania: obronność i bezpieczeństwo publiczne

Priorytety:

I. Kształtowanie postaw obronnych i popularyzacja Sił Zbrojnych oraz innych organizacji działających w sferze obronności w szczególności poprzez upowszechnianie wiedzy i umiejętności na rzecz obronności państwa.

II. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa obywateli w szczególności poprzez:

- wspieranie zadań z zakresu porządku i bezpieczeństwa publicznego, ratownictwa i ochrony ludności;
- wspieranie i udział w realizacji programów prewencyjno-edukacyjnych mających na celu podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości obywatelskiej w zakresie bezpieczeństwa publicznego.

Realizacja: Biuro Ochrony Informacji i Bezpieczeństwa w formie współpracy pozafinansowej

Obszar działania: polityka społeczna

Priorytety:

I. Działania z zakresu systemu pieczy zastępczej, w szczególności poprzez:

- programy na rzecz wspierania rodzinnej pieczy zastępczej;
- działania edukacyjne, upowszechniające i promujące rodzinną pieczę zastępczą;

- inne działania wynikające z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013 r., poz.135, z późn. zm.) zlecone samorządowi województwa z zakresu administracji rządowej, po otrzymaniu środków finansowych na realizację zadań.

II. Działania z zakresu pomocy społecznej, w szczególności poprzez:

- poradnictwo specjalistyczne dla osób zagrożonych marginalizacją;
- programy osłonowe i aktywizujące dla osób dotkniętych ubóstwem, bezrobotnych, niezaradnych życiowo;
- dystrybucja żywności;
- działania osłonowe i aktywizujące dla dzieci i młodzieży;
- programy osłonowe i aktywizujące osoby starsze, w tym działania na rzecz solidarności międzypokoleniowej;
- programy aktywizujące mieszkańców społeczności wiejskich;
- kampanie promujące wolontariat oraz inne działania wspierające wolontariat w szczególności w zakresie integracji z rynkiem pracy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

III. Działania z zakresu polityki prorodzinnej, w szczególności poprzez:

- organizację imprez sprzyjających integracji rodzin: np. Dni Rodziny, Dzień Dziecka, Dzień Matki, Gwiazdka;
- działania integracyjne o charakterze profilaktyczno-terapeutycznym prowadzone na rzecz rodzin, w tym wielopokoleniowych i wielodzietnych;
- podejmowanie działań na rzecz Rodzin Wielodzietnych;
- organizację Wojewódzkich Obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego.

IV. Działania na rzecz osób niepełnosprawnych, mające na celu stwarzanie warunków do pełnego uczestnictwa tych osób w życiu społecznym, realizowane w szczególności poprzez:

- zlecenie organizacjom pozarządowym ze środków budżetu województwa łódzkiego organizacji grupowych i indywidualnych zajęć, które mają na celu nabywanie, rozwijanie i podtrzymywanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych oraz organizowanie regionalnych imprez kulturalnych i sportowych dla osób niepełnosprawnych wspierających ich aktywność w tych dziedzinach;
- zlecenie organizacjom pozarządowym zadań z zakresu ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, zgodnie z rozporządzeniem w sprawie rodzajów zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zleczanych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym;
- wsparcie przedsięwzięć promujących osiągnięcia osób niepełnosprawnych poprzez organizowanie i współpracę przy realizacji imprez, konferencji, spotkań.

V. Działania z zakresu przeciwdziałania narkomanii, w szczególności poprzez:

- prowadzenie i wspieranie działalności wychowawczej, edukacyjnej i informacyjnej z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki;
- zwiększenie dostępności i podniesienie efektywności działań interwencyjnych ukierunkowanych na leczenie, rehabilitację a także ograniczenie szkód zdrowotnych osób uzależnionych od narkotyków, współuzależnionych oraz zagrożonych uzależnieniem;
- reintegracja społeczna osób uzależnionych od narkotyków;
- podniesienie jakości kompetencji zawodowych grup zajmujących się leczeniem, rehabilitacją bądź wsparciem osób uzależnionych, współuzależnionych lub zagrożonych uzależnieniem a także osób realizujących działalność profilaktyczną i readaptacyjną.

VI. Działania z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi, w szczególności poprzez:

- rozwijanie oraz promowanie strategii profilaktycznych w formie działalności wychowawczej i informacyjnej dotyczącej używania alkoholu, ze szczególnym uwzględnieniem problemu nadużywania i uzależnienia od alkoholu oraz społecznych, zdrowotnych i ekonomicznych skutków tego zjawiska;

- promowanie zdrowego stylu życia w trzeźwości i abstinencji;
- zwiększenie dostępności i poprawa jakości leczenia, rehabilitacji i specjalistycznej pomocy/wsparcia dla osób uzależnionych od alkoholu, współuzależnionych i członków ich rodzin;
- poprawa jakości życia (wyrównywanie szans życiowych), reintegracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu, współuzależnionych i członków ich rodzin;
- podnoszenie kwalifikacji grup zawodowych oraz osób prowadzących działania profilaktyczne, interwencyjne i readaptacyjne wobec osób uzależnionych od alkoholu, współuzależnionych i członków ich rodzin.

VII. Działania z zakresu przeciwdziałania przemocy, w szczególności poprzez:

- propagowanie, podejmowanie działań profilaktyczno – informacyjno – edukacyjnych mających na celu podnoszenie poziomu świadomości społecznej wobec zjawiska przemocy;
- zwiększenie zakresu i skuteczności pomocy specjalistycznej w formie działań wspierających dla osób krzywdzonych w wyniku przemocy;
- wspieranie istniejących, opracowywanie a także promowanie nowych rozwiązań w zakresie programów korekcyjno – edukacyjnych wobec sprawców przemocy;
- podnoszenie kwalifikacji zawodowych służb zajmujących się problematyką przemocy.

VIII. Działania z zakresu przeciwdziałania HIV/AIDS, w szczególności poprzez:

- działania w zakresie edukacji publicznej na temat HIV/AIDS mające na celu profilaktykę zakażeń HIV;
- dążenie do integracji społecznej osób żyjących z HIV i chorych na AIDS z ogółem społeczeństwa, poprzez podejmowanie działań informacyjno – edukacyjnych;
- inicjowanie i promowanie działań w zakresie pomocy i wsparcia dla osób żyjących z HIV, chorych na AIDS i ich bliskich;
- podniesienie kompetencji zawodowych specjalistów pracujących z osobami żyjącymi z HIV, chorymi na AIDS oraz osób podejmujących działania w zakresie przeciwdziałania HIV/AIDS.

Realizacja: Regionalne Centrum Polityki Społecznej w formie współpracy finansowej i pozafinansowej

Obszar działania: ochrona i promocja zdrowia

Priorytety:

I. Podniesienie stanu zdrowotności mieszkańców Województwa Łódzkiego, w szczególności poprzez:

- realizację działań wynikających z Regionalnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Województwa Łódzkiego zapewnienie pomocy medycznej i terapeutycznej dla osób z chorobami nowotworowymi i ich rodzin;
- przeciwdziałanie izolacji społecznej dzieci niepełnosprawnych ruchowo i przewlekle chorych;
- współdziałanie na rzecz edukacji zdrowotnej społeczeństwa, promocji zdrowia i profilaktyki chorób.

Realizacja: Departament Polityki Zdrowotnej w formie współpracy finansowej i pozafinansowej

Obszar działania: kultura fizyczna i sport

Priorytety:

I. Rozwój, upowszechnianie oraz promowanie sportu i aktywności fizycznej w różnych środowiskach i grupach społecznych województwa łódzkiego.

1) Realizacja programów dotyczących rozwoju sportu powszechnego wśród dzieci i młodzieży poprzez:

- organizację zajęć sportowych dla uczniów w ramach programu „powszechnej nauki pływania”;
- realizację przedsięwzięć podnoszących atrakcyjność zajęć wychowania fizycznego w szkołach podstawowych w systemie zajęć edukacji wczesnoszkolnej;
- organizację zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży, uczniów klas 4-6 szkół podstawowych o charakterze interdyscyplinarnym.

2) Rozwój i upowszechnianie sportu szkolnego wśród młodzieży szkolnej, w tym młodzieży niepełnosprawnej, poprzez:

- organizację wojewódzkiego współzawodnictwa sportowego szkół, w tym Igrzyska Młodzieży Szkolnej (szkoły podstawowe), Gimnazjada (szkoły gimnazjalne), Licealiada (szkoły ponadgimnazjalne);
- organizację i udział reprezentacji województwa w ogólnopolskich i międzynarodowych zawodach realizowanych w ramach sportu szkolnego;
- obozy szkoleniowe dla młodzieży szkolnej biorącej udział we współzawodnictwie sportowym szkół;
- organizowanie szkoleń dla instruktorów, nauczycieli, sędziów, wolontariuszy, organizatorów zawodów sportowych oraz animatorów sportu szkolnego.

3) Rozwój i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu na terenach wiejskich i małych miast wśród mieszkańców województwa łódzkiego, w tym osób niepełnosprawnych, poprzez:

- organizację wojewódzkiego współzawodnictwa sportowego w dyscyplinach indywidualnych i grach zespołowych – Mistrzostwa Województwa Łódzkiego;
- letnie i halowe Wojewódzkie Igrzyska Wsi;
- spartakiady i imprezy sportowe o zasięgu regionalnym i ogólnopolskim;
- uczestnictwo reprezentacji województwa w zawodach ogólnopolskich i międzynarodowych;
- zawody i turnieje sportowe dla dzieci z obszarów wiejskich;
- współzawodnictwo jednostek gminnych i powiatowych w zakresie masowej kultury fizycznej;
- zgrupowania i obozy szkoleniowe dla najbardziej uzdolnionych zawodników pionu wiejskiego;
- szkolenie kadry organizatorsko – instruktorskiej na potrzeby klubów wiejskich.

4) Rozwój i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu w środowisku młodzieży akademickiej poprzez:

- organizację Akademickich Mistrzostw Województwa Łódzkiego;
- organizację Akademickich Mistrzostw Polski;
- organizację Igrzysk Pierwszego Roku;
- organizację i udział we współzawodnictwie sportu akademickiego o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym;
- organizację szkolenia środowiskowego;
- podsumowanie sezonu sportowego.

II. Realizacja programów z zakresu szkolenia i współzawodnictwa w dyscyplinach olimpijskich oraz w dyscyplinach objętych ogólnopolskim systemem współzawodnictwa sportowego prowadzonym przez Ministerstwo Sportu i Turystyki.

1) Program interdyscyplinarnego szkolenia i współzawodnictwa młodzieży uzdolnionej sportowo realizowany dla kadry wojewódzkiej w ramach ogólnopolskiego systemu sportu młodzieżowego (SSM) poprzez:

- organizację szkolenia sportowego kadr wojewódzkich młodzika, juniora młodszego, juniora i młodzieżowca w oparciu o programy szkoleniowe przygotowane przez poszczególne związki sportowe;
- organizację Mistrzostw Województwa Łódzkiego w kategorii wiekowej młodzika – zawody zgodne z planem szkoleniowym OZS i PZS;
- przygotowanie i udział reprezentantów województwa łódzkiego do współzawodnictwa sportowego do: Międzywojewódzkich Mistrzostw Młodzików, Ogólnopolskiej Olimpiady Młodzieży, Mistrzostw Polski Juniorów, Młodzieżowych Mistrzostw Polski, zgodnie z programem szkolenia i planem startów przygotowanych przez Polskie Związki Sportowe;
- organizację szkolenia w dziesięciu najlepszych klubach w województwa łódzkiego, które uzyskały w 2013 r. łącznie we wszystkich kategoriach wiekowych objętych SSM największą ilość punktów w systemie sportu młodzieżowego.

2) Przygotowanie i organizacja IV Ogólnopolskiej Olimpiady Młodzieży w sportach umysłowych – Łódzkie 2014 poprzez:

- organizację ogólnopolskich zawodów sportowych – Mistrzostw Polski Juniora Młodszego w sportach umysłowych jako IV Ogólnopolska Olimpiada Młodzieży w sportach umysłowych – Łódzkie 2014 r.;
- promocję projektu, organizację uroczystego otwarcia i podsumowania OOM Łódzkie 2014.

III. Promowanie kultury fizycznej w województwie łódzkim poprzez realizację ciekawych i znaczących dla regionu projektów sportowych.

- 1) Realizacja projektu pn. „Olikowa Liga Mistrzów Województwa Łódzkiego” poprzez organizację cyklu zawodów sportowych dla dzieci i młodzieży, o zasięgu wojewódzkim w grach zespołowych i niektórych sportach indywidualnych na obiektach typu Orlik.
- 2) Realizacja projektu pn. „Łódzkie promuje bieganie” poprzez przygotowanie i organizację cyklu biegów o Puchar Marszałka Województwa Łódzkiego.
- 3) Organizacja imprez sportowych o zasięgu krajowym i międzynarodowym, mających szczególne znaczenie dla rozwoju sportu w województwie łódzkim.

Realizacja: Departament Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki w formie współpracy finansowej i pozafinansowej

Obszar działania: turystyka i krajoznawstwo

Priorytety:

I. Upowszechnianie turystyki i krajoznawstwa na terenie województwa łódzkiego w szczególności poprzez:

- imprezy krajoznawcze z zakresu turystyki aktywnej dla dzieci, młodzieży i dorosłych organizowane na terenie województwa łódzkiego. Szczególne wskazanie to obszary parków krajobrazowych, szlaki turystyczne, miejsca kultury i historii regionu. Oferta imprezy musi być skierowana do szerokiego kręgu odbiorców (przynajmniej subregion /kilka powiatów);
- organizację konkursów i turniejów o zasięgu wojewódzkim, krajowym oraz międzynarodowym z zakresu wiedzy krajoznawczej o regionie łódzkim.

II. Promocja regionu łódzkiego poprzez turystykę i krajoznawstwo w szczególności poprzez:

- organizację wizyt studyjnych promujących region łódzki dla dziennikarzy oraz branży turystycznej (study press i study tour);
- organizację imprez turystycznych promujących nowe atrakcje lub przedsięwzięcia turystyczne na terenie województwa łódzkiego, konferencji, seminariów, jubileuszy itp. związanych z rozwojem turystyki w regionie łódzkim i jego promocją, o zasięgu krajowym i międzynarodowym.

III. Turystyczna edukacja poprzez wydawnictwa krajoznawcze w szczególności poprzez:

- druki regionalnych czasopism krajoznawczych, wydawanie niekomercyjnych publikacji krajoznawczych o zasięgu regionalnym.

IV. Rozwój turystyki społecznej w szczególności poprzez:

- imprezy krajoznawcze organizowane na obszarze województwa łódzkiego dla dzieci i młodzieży, które łączy pochodzenie z rodzin o statusie ubogim. Oferta imprezy musi być skierowana do szerokiego kręgu odbiorców (przynajmniej subregion /kilka powiatów);
- imprezy krajoznawcze organizowane na obszarze województwa łódzkiego dla rencistów oraz emerytów o niskich uposażeniach;
- imprezy krajoznawcze organizowane na obszarze województwa łódzkiego dla osób niepełnosprawnych.

V. Tworzenie Wojewódzkiego Systemu Szlaków Turystycznych Województwa Łódzkiego w szczególności poprzez wytyczanie, znakowanie, tworzenie dokumentacji szlaków.

Realizacja: Departament Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki w formie współpracy finansowej i pozafinansowej

Obszar działania: upowszechnianie i ochrona praw konsumentów

I. Prowadzenie edukacji konsumenckiej.

Realizacja: Departament Infrastruktury w formie współpracy pozafinansowej

Obszar działania: ochrona środowiska

Priorytety :

I. Rozwój działań z zakresu ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego w szczególności poprzez:

- udostępnianie zainteresowanym podmiotom informacji i dokumentów o środowisku i jego ochronie, zgodnie z przepisami ustaw dotyczących środowiska;
- przygotowanie projektów dokumentów związanych z powoływaniem i odwoływaniem członków Zarządu i Rady Nadzorczej Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi, w tym prowadzenie procedury wyboru przedstawicieli organizacji ekologicznej do składu Rady;
- realizację zadań z zakresu edukacji ekologicznej.

Realizacja: Departament Rolnictwa i Ochrony Środowiska w formie współpracy pozafinansowej

Obszar działania: wspomaganie rozwoju gospodarczego, w tym rozwoju przedsiębiorczości.

Priorytety:

I. Realizacja zadań wynikających z Wieloletniego planu działań na rzecz rozwoju i upowszechniania ekonomii społecznej w województwie łódzkim na lata 2013-2020.

II. Popularyzacja działań wspierających przedsiębiorczość poprzez włączanie organizacji pozarządowych do udziału w konferencjach, forach, spotkaniach na szczeblu regionalnym poświęconych tematyce przedsiębiorczości (np. Europejskiego Forum Gospodarczego).

Realizacja: Departament Przedsiębiorczości, Regionalne Centrum Polityki Społecznej w formie współpracy pozafinansowej

Rozdział 6.

Okres realizacji programu

Program realizowany jest w ciągu jednego roku tj. od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2014 r.

Rozdział 7.

Sposób realizacji programu

1. Podmiotami uczestniczącymi we współpracy są:

- 1) Sejmik Województwa Łódzkiego – uchwalający roczny program współpracy, jako organ stanowiący;
- 2) Zarząd Województwa Łódzkiego – realizujący roczny program współpracy, jako organ wykonawczy Województwa;
- 3) organizacje pozarządowe oraz podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w zakresie odpowiadającym działaniom Województwa.

2. Zarząd Województwa Łódzkiego realizuje Program współpracy przy pomocy:

- 1) komórek organizacyjnych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego;
- 2) wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych, które w obszarach swojego działania współpracują z organizacjami.

3. Komórki organizacyjne Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego oraz wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne prowadzą bezpośrednią współpracę z organizacjami, która w szczególności polega na:

- 1) przygotowaniu i prowadzeniu konkursów ofert dla organizacji na realizację zadań finansowanych oraz dofinansowanych z budżetu Województwa Łódzkiego;
- 2) sporządzaniu sprawozdań z finansowej i pozafinansowej współpracy z organizacjami pozarządowymi;

3) podejmowaniu i prowadzeniu bieżącej współpracy z organizacjami pozarządowymi statutowo prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

4. Za całokształt kontaktów samorządu województwa łódzkiego z organizacjami odpowiada Kierownik – Koordynator ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi prowadzący Referat Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi w Kancelarii Marszałka.

5. Cele wskazane w Programie będą realizowane przez formy współpracy wskazane w niniejszym Programie.

Rozdział 8.

Wysokość środków przeznaczonych na realizację programu

Planowana wysokość środków na realizację zadań w 2014r. w ramach współpracy finansowej w poszczególnych obszarach wynosi:

- 1) w obszarze kultury i ochrony dziedzictwa narodowego: 1.000.000 zł.;
- 2) w obszarze polityki społecznej:
  - a) działania z zakresu systemu pieczy zastępczej: 50.000 zł.,
  - b) działania z zakresu pomocy społecznej: 297.500 zł.,
  - c) działania z zakresu polityki prorodzinnej: 212.000 zł.,
  - d) działania na rzecz osób niepełnosprawnych (bez uwzględnienia środków PFRON): 230.000 zł.,
  - e) działania z zakresu przeciwdziałania narkomanii: 100.000 zł.,
  - f) działania z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi: 250.000 zł.,
  - g) działania z zakresu przeciwdziałania przemocy: 70.000 zł.,
  - h) działania z zakresu przeciwdziałania HIV/AIDS: 50.000 zł.;
- 3) w obszarze ochrony i promocji zdrowia:
  - a) realizacja działań wynikających z Regionalnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Województwa Łódzkiego: 150.000 zł.,
  - b) przeciwdziałanie izolacji społecznej dzieci niepełnosprawnych ruchowo i przewlekle chorych: 100.000 zł.;
- 4) w obszarze kultury fizycznej i sportu: 4.840.000 zł.;
- 5) w obszarze turystyki i krajoznawstwa: 270.000 zł.

Wysokość środków przeznaczona na realizację programu zostanie określona w budżecie Województwa Łódzkiego na rok 2014. Wydatki związane z realizacją zadań, o których mowa w programie nie mogą przekroczyć kwoty środków finansowanych zaplanowanych na ten cel w budżecie na rok 2014.

Rozdział 9.

Sposób oceny realizacji programu

1. Bieżącym monitoringiem realizacji programu zajmuje się Kierownik – Koordynator ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi we współpracy z Łódzką Wojewódzką Radą Działalności Pożytku Publicznego oraz kierownikami właściwych merytorycznie komórek organizacyjnych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego oraz jednostek organizacyjnych samorządu województwa. Monitoring polega na ocenie realizacji opisanych zasad i trybów współpracy. Uzyskiwane w czasie realizacji programu informacje, uwagi, wnioski i propozycje dotyczące realizowanych projektów będą wykorzystywane do usprawnienia bieżącej współpracy samorządu województwa z organizacjami.

2. Końcowa ewaluacja dotycząca realizacji poszczególnych zadań priorytetowych odbywać się będzie między innymi poprzez odwołanie do wskaźników o charakterze ilościowym jak też do oceny jakościowej. Ocena realizacji Programu dokonywana będzie między innymi w oparciu o następujące wskaźniki:

- 1) wysokość środków finansowych przekazanych organizacjom pozarządowym oraz podmiotom prowadzącym działalność pożytku publicznego na realizację zadań publicznych w danym roku budżetowym;
- 2) liczbę ogłoszonych otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych przez departamenty merytoryczne Urzędu Marszałkowskiego oraz wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne;

- 3) liczbę ofert złożonych przez organizacje pozarządowe oraz podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego do otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych;
- 4) liczbę organizacji pozarządowych oraz podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego, które zwróciły się do samorządu województwa łódzkiego o wsparcie lub powierzenie realizacji zadań publicznych z pominięciem otwartych konkursów ofert;
- 5) liczbę umów o współfinansowanie lub finansowanie zawartych na realizację zadań publicznych;
- 6) liczbę organizacji pozarządowych oraz podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego, które otrzymały dofinansowanie z budżetu województwa łódzkiego na realizację zadań publicznych;
- 7) liczbę zadań publicznych, które otrzymały dofinansowanie z budżetu województwa łódzkiego;
- 8) liczbę beneficjentów ostatecznych korzystających z pomocy organizacji pozarządowych oraz podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego w ramach realizowanych projektów wspieranych przez Samorząd Województwa Łódzkiego;
- 9) liczbę szkoleń oraz spotkań informacyjnych organizowanych dla organizacji pozarządowych przez Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego;
- 10) liczbę inicjatyw lokalnych podjętych przez mieszkańców województwa;
- 11) liczbę dokumentów przekazanych do konsultacji społecznych;
- 12) liczbę organizacji biorących udział w konsultacjach społecznych.

3. Ocena jakościowa współpracy odbywa się także poprzez badanie ankietowe oraz dyskusję prowadzone wśród organizacji pozarządowych z regionu łódzkiego prowadzone w celu poznania opinii podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego.

4. Zarząd Województwa Łódzkiego nie później niż do dnia 30 kwietnia 2015 roku przekaże sprawozdanie z realizacji Programu współpracy Sejmikowi Województwa Łódzkiego.

5. Sprawozdanie, o którym mowa w ust. 3, zostanie upublicznione w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na stronie internetowej Urzędu www.ngo.lodzkie.pl.

Rozdział 10.

Sposób tworzenia programu i przebieg konsultacji

1. Prace nad przygotowaniem Programu zostały zainicjowane i przeprowadzone przez Referat Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego.

2. Przygotowanie Programu objęło realizację w zaplanowanych terminach następujących działań:

- 1) przygotowanie przez właściwe merytorycznie komórki organizacyjne Urzędu informacji na temat priorytetów w realizacji zadań publicznych;
- 2) skierowanie projektu Programu do konsultacji poprzez upublicznienie na stronie internetowej Urzędu oraz zorganizowanie spotkań konsultacyjnych z zainteresowanymi podmiotami w Łodzi i Radomsku;

Projekt programu współpracy opracowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego udostępniony został do konsultacji od 19 sierpnia 2013r. do 16 września 2013 r.

Konsultacje prowadzone były w formach:

- pisemnej poprzez składnie wypełnionych formularzy osobiście lub pocztą na adres Biura Podawczego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego lub drogą elektroniczną poprzez przesyłanie formularzy z uwagami na podane adresy mailowe;
- spotkań konsultacyjnych otwartych dla organizacji pozarządowych przeprowadzonych w Radomsku oraz w Łodzi we wrześniu 2013r.;
- spotkania i dyskusji o Programie przeprowadzonej 1. października 2013 roku podczas posiedzenia Łódzkiej Wojewódzkiej Rady Działalności Pożytku Publicznego z jej członkami.

W ramach konsultacji pisemnych uwagi nadeszły od 5 organizacji pozarządowych działających na terenie województwa łódzkiego. Uwagi złożyli także członkowie Łódzkiej Wojewódzkiej Rady Działalności Pożytku Publicznego.

- 3) rozpatrzenie wszystkich opinii i uwag złożonych przez organizacje pozarządowe podczas konsultacji przez poszczególne komórki organizacyjne Urzędu Marszałkowskiego i ustosunkowanie się do nich;
- 4) publikację zestawienia uwag z konsultacji uwzględnionych oraz odrzuconych wraz z uzasadnieniem
- 5) opracowanie finalnej wersji projektu Programu;
- 6) przedłożenie na posiedzenie Zarządu Województwa projektu uchwały w sprawie wniesienia pod obrady Sejmiku Województwa przyjęcia Programu.

Rozdział 11.

Tryb powoływania i zasady działania komisji konkursowych do opiniowania ofert w otwartych konkursach ofert

1. Każdorazowo, w związku z ogłoszonym konkursem ofert na wykonanie zadań publicznych samorządu województwa w danym obszarze, wynikającym z Programu współpracy samorządu województwa z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz Zarządzeniem Marszałka Województwa, w celu oceny formalnej ofert składanych w otwartych konkursach ofert, Kierownik/Dyrektor komórki organizacyjnej lub jednostki przeprowadzającej konkurs powołuje zespół ds. weryfikacji formalnej ofert.

2. Do zadań zespołu należy w szczególności:

- 1) sprawdzenie zgodności oferty z ogłoszeniem o konkursie oraz jej kompletności i terminu złożenia;
- 2) przeprowadzenie stosownej procedury związanej z uzupełnianiem braków formalnych zgodnie z warunkami zapisanymi w ogłoszeniu o otwartym konkursie ofert;
- 3) sporządzenie wykazów ofert pozytywnie i negatywnie zweryfikowanych pod kątem oceny formalnej;

3. Protokół z posiedzenia zespołu ds. weryfikacji formalnej ofert oraz wykazy ofert pozytywnie i negatywnie zweryfikowanych podpisują wszyscy członkowie zespołu i przekazują do właściwej komisji konkursowej, opiniującej oferty w zakresie danego działania w obszarze którego został ogłoszony konkurs ofert na realizację zadań publicznych województwa łódzkiego

4. Każdorazowo, w związku z ogłoszeniem konkursu ofert na wykonanie zadań publicznych samorządu województwa w danym obszarze, wynikającym z Programu współpracy samorządu województwa z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, w celu opiniowania ofert składanych w otwartych konkursach ofert, Zarząd Województwa Łódzkiego powołuje Komisję konkursową, zwaną dalej Komisją

5. W skład Komisji wchodzi minimum sześciu członków, w tym:

- 1) dwóch przedstawicieli organu wykonawczego, z których jeden pełni funkcję przewodniczącego komisji konkursowych;
- 2) od dwóch do pięciu pracowników komórki organizacyjnej lub jednostki w zakresie działania której został ogłoszony konkurs;
- 3) od dwóch do trzech osób reprezentujących organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, z wyłączeniem osób reprezentujących organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 biorące udział w konkursie, przy czym udział przedstawicieli organizacji pozarządowych nie jest konieczny w przypadku gdy:
  - a) żadna organizacja nie wskaże osób do składu Komisji,
  - b) wskazane osoby nie wezmą udziału w pracach Komisji,
  - c) wszystkie powołane w skład Komisji osoby podlegają wyłączeniu, ze względu na opisane w ustawie konflikty interesu (wskazanie przez organizację biorącą udział w konkursie lub wyłączenie na podstawie Kodeksu Postępowania Administracyjnego);

6. W pracach Komisji mogą uczestniczyć także, z głosem doradczym, osoby posiadające specjalistyczną wiedzę w dziedzinie obejmującej zakres zadań publicznych, których konkurs dotyczy. Osoby uczestniczące w pracach Komisji z głosem doradczym wskazywane są w uchwale Zarządu Województwa Łódzkiego powołującej Komisję. Ponadto w pracach Komisji może uczestniczyć w roli obserwatora pracownik Referatu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi w Kancelarii Marszałka a także wyznaczony do obsługi spotkania pracownik lub pracownicy komórki organizacyjnej lub jednostki.

7. Do członków Komisji biorących udział w opiniowaniu ofert stosuje się odpowiednio przepis art. 24 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku – Kodeks postępowania administracyjnego. W pracach Komisji nie mogą uczestniczyć:

- 1) przedstawiciele organizacji, których oferta opiniowana jest przez tę Komisję;
- 2) osoby, których udział w opiniowaniu ofert może powodować konflikt interesów.

8. Posiedzeniami Komisji kieruje przewodniczący. W przypadku nieobecności przewodniczącego posiedzeniom przewodniczy osoba pisemnie upoważniona przez niego. Do zadań przewodniczącego Komisji należy w szczególności:

- 1) ustalenie przedmiotu i terminów posiedzeń Komisji;
- 2) inicjowanie i organizowanie prac Komisji.

9. Zarząd Województwa Łódzkiego na podstawie stosownej uchwały prowadzi nabór przedstawicieli organizacji pozarządowych i podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, do bazy kandydatów na członków komisji konkursowych prowadzonej przez Referat Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi Urzędu Marszałkowskiego Woj. Łódzkiego.

10. Nabór kandydatów na członków komisji konkursowych odbywa się w oparciu o kryteria i zasady ustalane przez Zarząd Województwa Łódzkiego, które podawane są do publicznej wiadomości w ogłoszeniu o naborze.

11. Wybór osób reprezentujących organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, z utworzonej bazy kandydatów na członków komisji konkursowych będzie dokonywany przez Kierownika/Dyrektora właściwej merytorycznie komórki organizacyjnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego lub wojewódzkiej samorządowej jednostki organizacyjnej. Osoby uczestniczące w pracach Komisji wybrane z bazy kandydatów wskazywane są w uchwale Zarządu Województwa Łódzkiego powołującej Komisję.

12. Projekt Uchwały w sprawie powołania Komisji opracowywany jest przez komórkę organizacyjną lub jednostkę w zakresie działania której został ogłoszony otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych Województwa Łódzkiego.

13. Komisja podejmuje decyzje zwykłą większością głosów, w obecności co najmniej 2/3 liczby jej członków. W przypadku równej liczby głosów, decyduje głos przewodniczącego lub osoby upoważnionej do zastępowania go podczas posiedzenia..

14. Na posiedzeniu Komisji, po zapoznaniu się z wykazem złożonych ofert, każdy członek Komisji podpisuje oświadczenie o braku istnienia powiązań, o których mowa w pkt 7. W przypadku stwierdzenia istnienia takich powiązań członek Komisji zgłasza ten fakt na posiedzeniu Komisji i zostaje wyłączony z oceny oferty podmiotu, z którym powiązanie występuje.

15. Komisja obraduje na posiedzeniach zamkniętych, bez udziału oferentów. W posiedzeniu Komisji mogą uczestniczyć zaproszeni eksperci, obserwatorzy oraz pracownicy jednostki obsługujący posiedzenie. W uzasadnionych przypadkach Przewodniczący może zarządzić inny tryb pracy Komisji.

16. Komisja konkursowa ocenia jedynie oferty kompletne pod względem formalnym.

17. Do zadań komisji należy w szczególności:

- 1) opiniowanie złożonych ofert;
- 2) sporządzenie wykazów ofert spełniających wymogi merytoryczne i niespełniających ich;
- 3) sporządzenie listy projektów wraz z propozycją podziału środków finansowych;
- 4) inne czynności wskazane w ogłoszeniu konkursowym.

18. Komisja przygotowuje opinię nt. złożonych ofert spełniających wymogi formalne w oparciu o kryteria ustalane przez Zarząd Województwa Łódzkiego, które podawane są do publicznej wiadomości w ogłoszeniu konkursowym. Każda oferta przed wydaniem opinii przez Komisję musi zostać szczegółowo oceniona w oparciu o ustalone kryteria niezależnie przez co najmniej 2 członków Komisji lub ekspertów uczestniczących w pracach Komisji. Szczegółowe oceny ofert przedkładane są Komisji jako podstawa do wydania opinii nt. złożonych ofert, sporządzenia listy ofert wraz z propozycją podziału środków.

19. Z prac Komisji sporządza się protokół, który podpisują wszyscy członkowie Komisji w niej uczestniczący. Zawiera on w szczególności:

- 1) informację o trybie i terminie posiedzenia Komisji;
- 2) listę obecności członków Komisji (w załączniku do protokołu);
- 3) informację o wyłączeniu członków Komisji z oceny ofert wraz z uzasadnieniem tego faktu;
- 4) wskazanie liczby ofert, które wpłynęły na otwarty konkurs ofert w terminie;
- 5) wskazanie ofert odrzuconych na etapie oceny formalnej wraz z podaniem przyczyn odrzucenia (w załączniku do protokołu);
- 6) zestawienie ofert ocenianych merytorycznie ze wskazaniem liczby przyznanych punktów i propozycją kwot dotacji (w załączniku do protokołu);
- 7) karty oceny merytorycznej ofert (w załączniku do protokołu).

20. Na podstawie protokołu z posiedzenia Komisji komórka organizacyjna lub jednostka, w zakresie działania której został ogłoszony otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych Województwa Łódzkiego, sporządza projekt uchwały skierowanej do Zarządu Województwa Łódzkiego w sprawie rozstrzygnięcia otwartego konkursu ofert oraz udzielenia dotacji.

21. Wyniki otwartego konkursu ofert publikowane są wraz ze wskazaniem ocen Komisji niezwłocznie po wyborze ofert przez Zarząd Województwa Łódzkiego:

- 1) w Biuletynie Informacji Publicznej;
- 2) w siedzibie organu ogłaszającego konkurs;
- 3) na stronie internetowej organu ogłaszającego konkurs.
- 4) na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego przeznaczonej dla organizacji pozarządowych www.ngo.lodzkie.pl.

22. Komisja ulega rozwiązaniu po rozdysponowaniu przez Zarząd całości środków przeznaczonych na realizację zadań publicznych Województwa Łódzkiego w określonym zakresie tematycznym, w danym roku budżetowym lub po podjęciu przez Zarząd decyzji o wykorzystaniu środków w inny sposób.

23. Obsługę Komisji zapewnia komórka organizacyjna lub jednostka, w zakresie działania której został ogłoszony otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych Województwa Łódzkiego.

24. Członkowie komisji konkursowej informowani są o posiedzeniu komisji z co najmniej pięciodniowym wyprzedzeniem.

25. Wszyscy członkowie Komisji mają wgląd w złożone oferty. Szczegółowe oceny ofert są udostępniane członkom Komisji przed posiedzeniem podczas którego zatwierdzana jest lista rankingowa ofert, w terminie umożliwiającym rzetelne zapoznanie się z nimi.

Postanowienia końcowe

1. Zmiany w „Programie” mogą być dokonywane w trybie uchwały Sejmiku Województwa Łódzkiego.
2. W sprawach nie uregulowanych w niniejszym Programie zastosowania mają przepisy ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, ustawy Kodeks Cywilny, ustawy o finansach publicznych oraz ustawy Prawo zamówień publicznych.